

Red. Arne Borg

Den ofärdiga välfärden

Utdrag ur hälsningsanförande av FSS:s ordförande Arne Borg vid studiedagarna i Umeå 5-7 oktober 1988.

Vi har länge varit stolta över Sverige som välfärdssamhälle. Vi kan lyckligtvis fortfarande vara stolta. Men samtidigt är det tydligt att någonting håller på att hända, i små steg och nästan omärkligt, men klart skönjbart på längre sikt. Visst stiger inkomsterna och visst ökar levnadsstandarden för de flesta. Men samtidigt är det fler som far illa. Statistik från olika håll visar samstämmigt att ojämlikheten inte bara består, den växer också i många avseenden. Stig Larsson, som är lektor i socialt arbete i Göteborg, har i en artikel i Socionomen nr 3/88 ägnat sig åt att jämföra dagens sociala situation med den som skildras i Gunnar och Maj-Britt Inghes på 60-talet så omtalade bok "Den ofärdiga välfärden", en bok som betydde mycket för aktiviseringen av den här föreningens verksamhet på den sida. Larsson har fäst sig vid de för vår tid trots allt ganska beskedliga proportionerna på 60-talets problem liksom på författarnas relativt optimistiska förhoppning att det skall vara möjligt att bringa dem ur världen om vi utökar välfärdskravet med krav på solidaritet och jämlikhet. Som bekant har samhällsutvecklingen under det senaste decenniet gått i en helt annan riktning, och det har nog satt sin

prägel på jämförelsen. Några exempel: 1963 levde 130000 personer på förtidspensioner och sjukbidrag. Motsvarande siffra 1985 var 315000. Antalet socialhjälpstagare var 1963 237000. 1985 var de dubbelt så många, 536000, och föranledde som bekant regeringen att tillsätta en särskild analysgrupp för att utreda orsakerna. Larsson anser att antalet människor som på olika sätt tvingas leva på samhällets bidragsmarginal sedan 1965 har ökat med minst en halv miljon.

Till det kommer att narkotikaproblemet i dag är mycket större än för 20 år sedan och att aids är något som vi bara anar konsekvenserna av. Så även om vi idag lever i en god konjunktur och med ordning på statsfinanserna så får vi inte glömma att klyftorna mellan människor ändå tycks fortsätta att vidgas. Vid Karolinska institutet, institutionen för socialmedicin, påbörjas för övrigt i år ett projekt som också fått namnet "den ofärdiga välfärden" och som avses att bli en vetenskaplig uppföljning av makarna Inghes undersökning på 60-talet. Projektet leds av professor Leif Svanström och resultatet avvaktas med stort intresse.

Vid ett europeiskt seminarium om ekonomisk grundtrygghet som socialchefsföreningen anordnade i Göteborg i våras med deltagare från sju europeiska länder kunde deltagarna också konstatera att klimatet hårdnat betydligt under senare år i praktiskt taget samtliga länder för de människor som av olika skäl inte själva klarar sin försörjningsbörda.

För socialarbetarna har den här utvecklingen inneburit hårdare arbetsvillkor. I KommunAktuellt nr 30/1988 står att läsa en artikel om en undersökning av våld och hot mot socialarbetare i Göteborg och i Gävleborgs län som SSR har låtit utföra. Två tredjedelar av de tillfrågade sa sig ha upplevt hotfulla situationer under loppet av ett halvår och det var främst i anslutning till ekonomiska ärenden. Den här utvecklingen för med sig ett berättigat krav från

socialarbetarnas sida på en säkrare arbetsmiljö. Det kan ske på många sätt och behöver inte nödvändigtvis betyda uniformerade vakter, låsta dörrar och pansarglas. Skulle säkerheten ta sig sådana uttryck blir det inte lätt att leva upp till socialtjänstlagens honnörsord om en verksamhet byggd på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet. Nej, säkerheten bör förhoppningsvis kunna ställas på ett mindre iögonenfallande sätt.

Referenslitteratur om nordiska barns hälsa

LENNART KÖHLER och GUNBORG JAKOBSSON

Children's Health and Well-being in the Nordic Countries.

Clinics in Developmental Medicine No 98, Blackwell Scientific Publications, Oxford 1981.

Sedan flera år genomför Nordiska Hälsovårdshögskolan en omfattande studie av barn i Norden med kroniska sjukdomar. Denna bok har publicerats i anslutning till det arbetet. I boken beskrivs ett flertal indikatorer på ohälsa som mortalitet, morbiditet, barns konsumtion av sjukvård och - kroniska sjukdomar.

Samlad information om barns hälsa är inte helt lätt att få tag i. En del publiceras i vetenskapliga tidskrifter men mycket samlas i rapporter till ministerier och i nationell statistik. För den oinvidge är sådana källor